

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL PRIIT PIKAMÄE
prezentate la 14 decembrie 2023¹

Cauza C-432/22

PT

**cu participarea
Spetsializirana prokuratura**

[cerere de decizie preliminară formulată de Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat, Bulgaria)]

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie penală – Criminalitate organizată – Decizia-cadru 2008/841/JAI – Decizia-cadru 2004/757/JAI – Trafic de droguri – Acord încheiat între procuror și autorul unei infracțiuni cu privire la aplicarea unei pedepse negociate – Competența Curții – Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 47 – Aprobarea acordului de către judecător – Condiții – Desemnarea unui complet de judecată ad-hoc – Consimțământul celorlalte persoane acuzate”

1. Potrivit Curții Europene a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea EDO”), posibilitatea ca un acuzat să obțină o atenuare a acuzațiilor sau o reducere a pedepsei cu condiția ca acesta să își recunoască vinovăția sau să renunțe la dreptul de a contesta faptele înainte de proces ori chiar să coopereze pe deplin cu autoritățile de anchetă a devenit un lucru obișnuit în sistemele de justiție penală ale statelor europene².

2. La rândul său, Curtea s-a pronunțat deja în cauze privind acorduri de recunoaștere a vinovăției, dar numai în măsura în care erau în discuție anumite drepturi procedurale recunoscute în favoarea persoanelor urmărite penal, precum dreptul la prezumția de nevinovăție în temeiul Directivei (UE) 2016/343³ sau dreptul la informare cu privire la acuzare în temeiul Directivei 2012/13/UE⁴.

3. Prezenta cauză ridică problema conformității cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, citit în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), a unei reglementări naționale în temeiul căreia confirmarea judiciară a unui acord prin care unul dintre coînculpați își recunoaște vinovăția pentru faptele

¹ Limba originală: franceza.

² Curtea EDO, 29 aprilie 2014, Natsvlishvili și Togonidze împotriva Georgiei, CE:ECHR:2014:0429JUD000904305, § 90.

³ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 9 martie 2016 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces în cadrul procedurilor penale (JO 2016, L 65, p. 1).

⁴ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2012 privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (JO 2012, L 142, p. 1).

imputate în schimbul unei reduceri a pedepsei este, pe de o parte, atribuită unei alte instanțe decât cea sesizată inițial cu procedura penală și, pe de altă parte, supusă condiției prealabile a acceptării încheierii acestui acord de către toți ceilalți coînculpați care nu și-au recunoscut răspunderea penală.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

4. Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE este relevant în prezenta cauză.

Dreptul bulgar

5. Intitulat „Acord privind aplicarea unei pedepse negociate în cadrul procedurii preliminare”, articolul 381 din Nakazatelno protsesualen kodeks (Codul de procedură penală, denumit în continuare „NPK”)⁵ prevede:

„1. La finalul anchetei, la propunerea procurorului sau a avocatului, se poate încheia un acord între ei pentru soluționarea cauzei.

[...]

4. Acordul poate stabili sancțiunea în condițiile menționate la articolul 55 din NK [Nakazatelen kodeks (Codul penal, denumit în continuare „NK”)], chiar și în absența unor circumstanțe atenuante excepționale sau numeroase.

5. Acordul trebuie să fie în formă scrisă și să conțină un consens cu privire la următoarele aspecte:

1. a fost săvârșită o faptă, aceasta a fost săvârșită de persoana acuzată și a fost săvârșită din culpă, fapta constituie infracțiune și care este încadrarea juridică a acesteia?
2. care trebuie să fie natura pedepsei și care trebuie să fie nivelul său?

[...]

6. Acordul este semnat de procuror și de avocat. Persoana acuzată semnează acordul dacă îl acceptă, după ce declară că renunță la judecarea cauzei conform procedurii ordinare.

7. Atunci când procedura este îndreptată împotriva mai multor persoane sau a mai multor infracțiuni, acordul poate fi încheiat de unele dintre aceste persoane sau pentru unele dintre aceste infracțiuni.

[...]”

⁵ DV nr. 86 din 28 octombrie 2005.

6. În temeiul articolului 382 din NPK, intitulat „Decizia instanței cu privire la acord”:

„1. Acordul este prezentat de procuror instanței de prim grad de jurisdicție competente imediat după încheierea sa, odată cu cauza.

[...]

5. Instanța poate propune modificări ale acordului, care sunt examinate cu procurorul și cu avocatul. Persoana acuzată este ascultată ultima.

[...]

7. Instanța aprobă dosarul cu condiția ca acesta să nu fie contrar legii și bunelor moravuri.

[...]”

7. Potrivit articolului 384 din NPK, intitulat „Acord de soluționare a cauzei în cadrul unei proceduri jurisdicționale”:

„1. În condițiile și potrivit modalităților prevăzute de prezentul capitol, instanța de prim grad de jurisdicție poate aproba un acord de soluționare a cauzei negociat după inițierea procedurii jurisdicționale, dar înainte de încheierea etapei de cercetare judecătorească.

[...]

3. În aceste cazuri, acordul privind aplicarea unei pedepse negociate este aprobat numai după obținerea consimțământului tuturor părților [din procedură].”

8. Intitulat „Decizie privind acordul încheiat cu unul dintre acuzați sau pentru una dintre infracțiuni”, articolul 384a din NPK prevede:

„1. Atunci când, după declanșarea procedurii jurisdicționale, dar înainte de încheierea etapei de cercetare judecătorească, a fost încheiat un acord cu unul dintre acuzați sau pentru una dintre infracțiuni, instanța suspendă judecarea cauzei.

2. Un alt complet al instanței de judecată se pronunță cu privire la acordul încheiat, în termen de șapte zile de la primirea cauzei.

3. Completul de judecată prevăzut la alineatul (1) continuă examinarea cauzei după ce s-a luat o decizie cu privire la acord.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

9. La 25 martie 2020, Spetsializirana prokuratura (Parchetul specializat, Bulgaria) a inițiat în fața Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat, Bulgaria) urmărirea penală împotriva a 41 de persoane, printre care și SD și PT, pentru conducerea unui grup infracțional organizat și/sau participarea la activitățile acestuia, care avea ca obiectiv distribuirea de droguri în scop de îmbogățire. PT este urmărit penal pentru participarea la acest grup infracțional, precum și pentru deținerea de stupefiante în vederea distribuirii.

10. În cadrul fazei preliminare a procedurii, la 26 august 2020, procurorul și avocatul însărcinat cu apărarea lui SD au încheiat un acord prin care SD și-a recunoscut vinovăția pentru toate acuzațiile care i se aduceau în schimbul unei pedepse mai ușoare decât cea prevăzută de lege. Acest acord menționa numele și codurile numerice personale ale celorlalți coinculpați. Consimțământul acestor persoane nu a fost solicitat și, la 1 septembrie 2020, un alt complet de judecată a aprobat acordul respectiv.

11. La 17 noiembrie 2020, în faza jurisdicțională a procedurii, procurorul și avocatul lui PT au încheiat un acord de recunoaștere a vinovăției persoanei interesate pentru toate acuzațiile care o priveau și i s-a stabilit o pedeapsă privativă de libertate cu suspendare pentru infracțiunile săvârșite (denumit în continuare „acordul din 17 noiembrie 2020”). Pentru a ține seama de Hotărârea din 5 septembrie 2019, AH și alții (Prezumția de nevinovăție) (C-377/18, EU:C:2019:670), acest acord a fost modificat astfel încât să nu mai menționeze numele și codurile numerice personale ale celorlalți coinculpați.

12. În ședința care a avut loc la 14 ianuarie 2021, instanța de trimitere a admis observațiile celorlalți coinculpați, unii dintre ei nedându-și consimțământul pentru aprobarea acordului din 17 noiembrie 2020. În conformitate cu articolul 384a din NPK, la 18 ianuarie 2021 această instanță a transmis acordul respectiv președintelui său, în vederea desemnării unui alt complet de judecată pentru a se pronunța cu privire la acordul menționat. La 21 ianuarie 2021, acesta din urmă a refuzat aprobarea acordului din 17 noiembrie 2020, pentru motivul că unii coinculpați nu își dăduseră consimțământul în acest scop.

13. La 10 mai 2022, în temeiul Hotărârii din 29 iulie 2019, Gambino și Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628), procurorul și avocatul lui PT au solicitat completului de judecată sesizat cu cauza să se pronunțe cu privire la acest acord fără a solicita consimțământul celorlalți coinculpați. Totuși, la 11 mai 2022, acesta din urmă a fost exclus la repartizarea aleatorie în vederea desemnării, în temeiul articolului 384a din NPK, a unui complet de judecată pentru a se pronunța asupra acordului respectiv.

14. La 18 mai 2022, completul de judecată desemnat în temeiul acestei dispoziții a examinat acordul din 17 noiembrie 2020 și a refuzat să îl aprobe pentru motivul că această aprobare necesita consimțământul celorlalți 39 de coinculpați. Ca urmare a refuzului respectiv, procurorul, PT și avocatul său au solicitat din nou, în aceeași zi, completului de judecată în fața căruia fuseseră administrate toate probele să aprobe acordul menționat, fără a solicita consimțământul celorlalți coinculpați. Procurorul și-a exprimat însă îndoielile cu privire la imparțialitatea acestuia din urmă de a continua procedura în legătură cu celelalte persoane în cazul în care trebuia să aprobe acordul încheiat cu PT. În ceea ce îl privea, acesta considera că imposibilitatea de a încheia un acord implică o încălcare a drepturilor conferite de Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”).

15. În cererea de decizie preliminară, instanța de trimitere arată că un răspuns la întrebările preliminare adresate este necesar pentru a se putea pronunța pe fondul cauzei cu care este sesizată, această cauză privind infracțiuni care intră în domeniul de aplicare al Deciziilor-cadru 2004/757/JAI⁶ și 2008/841/JAI⁷ și, așadar, „[domeniul] reglementate de dreptul Uniunii”, în sensul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE. Aceasta apreciază că modalitățile prevăzute de

⁶ Decizia-cadru a Consiliului din 25 octombrie 2004 de stabilire a dispozițiilor minime privind elementele constitutive ale infracțiunilor și sancțiunile aplicabile în domeniul traficului ilicit de droguri (JO 2004, L 335, p. 8, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 66).

⁷ Decizia-cadru a Consiliului din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva crimei organizate (JO 2008, L 300, p. 42).

dreptul național pentru încheierea unui acord între procuror și un inculpat constituie o „punere în aplicare”, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, a articolului 5 din Decizia-cadru 2004/757 și a articolului 4 din Decizia-cadru 2008/841.

16. Instanța de trimitere ridică, pe de o parte, problema compatibilității articolului 384a din NPK cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și cu articolul 47 primul și al doilea paragraf din cartă. Potrivit acestei instanțe, ar fi contrară principiului nemijlocirii procedurii penale și dreptului la protecție jurisdicțională efectivă plasarea apărării într-o situație în care probele sunt administrate în fața unui complet de judecată, dar în care revine unui alt complet de judecată sarcina de a se pronunța asupra acestora.

17. Instanța menționată ridică, pe de altă parte, problema compatibilității articolului 384 alineatul (3) din NPK, în măsura în care impune, pentru aprobarea unui asemenea acord, consimțământul celorlalți coinculpați în cadrul aceleiași proceduri penale, nu numai cu articolul 5 din Decizia-cadru 2004/757 și cu articolul 4 din Decizia-cadru 2008/841, dar și cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și cu articolul 52 din cartă, coroborate cu articolul 47 din aceasta. Astfel, cerința respectivă privind consimțământul ar conduce la o limitare a accesului la o cale de atac, în sensul acestei din urmă dispoziții, fără să fie respectat principiul proporționalității, după cum impune articolul 52 din cartă.

18. În sfârșit, instanța de trimitere ridică problema dacă, în cazul în care ar aproba ea însăși acordul încheiat între procuror și PT, ar fi obligată ulterior să își decline competența în această cauză, având în vedere Ordonanța din 28 mai 2020, UL și VM (C-709/18, EU:C:2020:411, punctul 35), pentru a garanta dreptul celorlalți coinculpați la un proces echitabil, prevăzut la articolul 47 al doilea paragraf din cartă.

19. În aceste împrejurări, Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) În cazul unui proces penal privind urmărirea unor fapte care intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, este compatibilă cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și cu articolul 47 primul și al doilea paragraf din cartă o lege națională care impune cerința ca nu instanța sesizată cu cauza, în fața căreia au fost administrate toate probele, ci o altă instanță să examineze conținutul unui acord încheiat între procuror și un acuzat, atunci când această cerință se întemeiază pe împrejurarea că există alți coinculpați care nu au încheiat un acord?
- 2) Este compatibilă cu articolul 5 din Decizia-cadru 2004/757, cu articolul 4 din Decizia-cadru 2008/841, cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE și cu articolul 52 coroborat cu articolul 47 din cartă o lege națională care autorizează un acord de încetare a procedurii penale numai în cazul în care toți ceilalți coinculpați și avocații însărcinați cu apărarea acestora și-au dat consimțământul?
- 3) Potrivit articolului 47 al doilea paragraf din cartă, este necesar ca o instanță, după ce a examinat și a aprobat un acord, să refuze să examineze acuzația de infracțiune împotriva celorlalți coinculpați în măsura în care s-a pronunțat cu privire la acest acord într-un mod care nici nu adoptă o concluzie cu privire la participarea acestora, nici nu reprezintă o constatare a vinovăției lor?”

Procedura în fața Curții

20. Comisia Europeană a prezentat observații scrise.

Analiză

21. După cum reiese din cererea de decizie preliminară, instanța de trimitere apreciază că trebuie să obțină din partea Curții o interpretare a articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, a articolelor 47 și 52 din cartă, precum și a articolului 5 din Decizia-cadru 2004/757 și a articolului 4 din Decizia-cadru 2008/841, având în vedere îndoielile pe care le are în ceea ce privește conformitatea cu aceste dispoziții ale dreptului Uniunii a reglementării naționale care definește condițiile aprobării judiciare a unui acord încheiat între procuror și o persoană urmărită penal, prin care aceasta din urmă își recunoaște vinovăția pentru infracțiunile imputate și i se aplică, în consecință, o pedeapsă negociată în prealabil.

22. În cadrul observațiilor sale scrise, Comisia a invocat în esență inaplicabilitatea articolului 5 din Decizia-cadru 2004/757 și a articolului 4 din Decizia-cadru 2008/841, precum și a articolului 47 din cartă. Aceasta a susținut de asemenea că motivarea deciziei de trimitere în ceea ce privește a doua întrebare preliminară nu îndeplinea cerințele articolului 94 din Regulamentul de procedură al Curții. În plus, trebuie amintit că, în temeiul unei jurisprudențe constante, Curtea însăși este îndreptățită să analizeze condițiile în care este sesizată de instanța națională în scopul de a verifica propria competență sau admisibilitatea cererii cu care este sesizată⁸.

Cu privire la competența Curții

23. Potrivit unei jurisprudențe consacrate, Curtea nu este competentă să răspundă la o întrebare adresată cu titlu preliminar atunci când este evident că dispoziția din dreptul Uniunii supusă interpretării Curții nu este aplicabilă⁹. Atunci când o situație juridică nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, Curtea nu este competentă să o examineze, iar dispozițiile eventual invocate ale cartei nu pot constitui, prin ele însele, temeiul acestei competențe¹⁰.

24. În primul rând, în ceea ce privește aplicarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, trebuie amintit că, în temeiul acestei dispoziții, statele membre stabilesc căile de atac necesare pentru a asigura justițiabililor respectarea dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Astfel, statelor membre le revine obligația de a prevedea un sistem de căi de atac și de proceduri care să asigure un control jurisdicțional efectiv în domeniile menționate. Din jurisprudența Curții reiese că, în ceea ce privește domeniul de aplicare al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, dispoziția menționată vizează „domeniile reglementate de dreptul Uniunii”, independent de situația în care statele membre pun în aplicare acest drept, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă¹¹.

⁸ Hotărârea din 22 martie 2022, Prokurator Generalny și alții (Camera disciplinară a Curții Supreme – Numire) (C-508/19, EU:C:2022:201, punctul 59).

⁹ Hotărârea din 24 februarie 2022, Viva Telecom Bulgaria (C-257/20, EU:C:2022:125, punctul 123).

¹⁰ Ordonanța din 18 aprilie 2023, Vantage Logistics (C-200/22, EU:C:2023:337, punctul 27).

¹¹ Hotărârea din 26 martie 2020, Miasto Łowicz și Prokurator Generalny (C-558/18 și C-563/18, denumită în continuare „Hotărârea Miasto Łowicz”, EU:C:2020:234, punctele 32 și 33).

25. Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE are printre altele vocația de a se aplica în privința oricărei instanțe naționale susceptibile să se pronunțe, în calitate de instanță, cu privire la chestiuni privind aplicarea sau interpretarea dreptului Uniunii și care intră astfel în domeniile reglementate de acest drept. Or, aceasta este situația instanței de trimitere, care poate în fapt să fie chemată, în calitatea ei de instanță de drept comun bulgară, să statueze cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea dreptului Uniunii și care face parte, în calitatea de „instanță”, în sensul definit de acest drept, din sistemul bulgar de căi de atac în „domeniile reglementate de dreptul Uniunii”, în sensul articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, astfel încât această instanță trebuie să îndeplinească cerințele unei protecții jurisdicționale efective. Pe de altă parte, trebuie amintit că, deși organizarea justiției în statele membre intră în competența acestora din urmă, totuși, în exercitarea acestei competențe, statele membre sunt ținute să respecte obligațiile care decurg pentru ele din dreptul Uniunii și în special din articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE¹².

26. Rezultă din cele ce precedă că, în prezenta cauză, Curtea este competentă să interpreteze articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE.

27. În al doilea rând, domeniul de aplicare al cartei, în ceea ce privește acțiunea statelor membre, este definit la articolul 51 alineatul (1) din aceasta, potrivit căruia dispozițiile cartei se adresează statelor membre în cazul în care pun în aplicare dreptul Uniunii, dispoziția menționată confirmând jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia drepturile fundamentale garantate în ordinea juridică a Uniunii au vocația de a fi aplicate în toate situațiile reglementate de dreptul Uniunii, însă nu în afara acestora.

28. În speță, în ceea ce privește, mai precis, articolul 47 din cartă, vizat de prezenta cerere de decizie preliminară, trebuie să se constate că instanța de trimitere este sesizată cu procedura penală îndreptată împotriva a 40 de persoane, printre care și PT, pentru participarea lor la activitățile unui grup infracțional care avea ca obiectiv distribuirea de droguri în scop de îmbogățire, persoana respectivă fiind, în plus, acuzată pentru deținerea de stupefiante în scopul distribuirii.

29. Este cert că infracțiunile menționate mai sus, prevăzute și sancționate la articolul 321 alineatul (3) punctul 2 și la articolul 354a alineatul (1) din Codul penal bulgar, intră în domeniul de aplicare al Deciziilor-cadru 2004/757 și 2008/841, ale căror articol 5 și, respectiv, articol 4 prevăd că statele membre pot lua măsurile necesare pentru a se asigura că pedepsele menționate de aceste decizii-cadru pot fi reduse dacă infractorul renunță la activitățile infracționale în domeniile reglementate de deciziile-cadru menționate și furnizează autorităților administrative sau judiciare informații pe care acestea nu ar fi fost capabile să le obțină altfel, asistându-le printre altele să identifice și să îi defere justiției pe ceilalți infractori sau să găsească dovezi.

30. Se poate deduce din constatarea menționată mai sus, după cum procedează instanța de trimitere, că normele procedurale naționale care reglementează aprobarea judiciară a unui acord de recunoaștere a vinovăției constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă, impunând astfel aplicabilitatea dispozițiilor acesteia?

31. Un răspuns negativ la această întrebare ar putea fi reținut la finalul unui raționament prin analogie cu cel care a condus la Ordonanța din 24 septembrie 2019, Spetsializirana prokuratura (Prezumția de nevinovăție) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776), privind interpretarea articolului 7

¹² A se vedea în acest sens Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 34-36).

alineatul (4) din Directiva 2016/343 potrivit căruia „[s]tatele membre pot permite autorităților lor judiciare ca, la pronunțarea hotărârilor, să țină seama de atitudinea cooperantă a persoanelor suspectate și acuzate”. În această decizie, Curtea a statuat că articolul menționat trebuie interpretat în sensul că nu reglementează aspectul dacă aprobarea de către o instanță a unui acord privind aplicarea unei pedepse negociate, astfel cum este prevăzut de aceeași reglementare precum cea în discuție în litigiul principal, încheiat între o persoană acuzată de apartenența sa prezumată la un grup infracțional și procuror, poate sau nu să fie supusă condiției ca celelalte persoane acuzate de apartenența lor la acest grup infracțional să își dea consimțământul pentru încheierea acordului respectiv, și aceasta în pofida constatării prealabile a aplicării *ratione personae* și *materiae* a acestei directive în procedura principală.

32. În speță, trebuie să se sublinieze, *primo*, că Deciziile-cadru 2004/757 și 2008/841 au fost adoptate printre altele în temeiul articolului 31 alineatul (1) litera (e) UE, care prevedea în special că acțiunea comună în domeniul cooperării judiciare penale urmărește adoptarea progresivă a măsurilor de instituire a unor norme minime referitoare la elementele constitutive ale infracțiunilor și la sancțiunile aplicabile în domeniul criminalității organizate, terorismului și traficului de droguri¹³. Aceste decizii-cadru stabilesc, pe baza actualului articol 83 alineatul (1) TFUE, care a înlocuit articolul 31 alineatul (1) UE, dispoziții minime care intră sub incidența dreptului penal material.

33. Or, trebuie să se constate că reglementarea națională în discuție intră în domeniul procedurii penale și niciunul dintre instrumentele juridice ale dreptului Uniunii care urmăresc consolidarea drepturilor persoanelor suspectate sau acuzate pe tot parcursul procedurii penale, adoptate în temeiul articolului 82 alineatul (2) TFUE, nu reglementează în mod specific modalitățile de încheiere a unui acord de recunoaștere a vinovăției între procuror și autorul unei infracțiuni. Potrivit unei jurisprudențe consacrate, noțiunea de „punere în aplicare a dreptului Uniunii” în sensul articolului 51 din cartă presupune existența unei legături între un act de drept al Uniunii și măsura națională în cauză care depășește proximitatea materiilor vizate sau efectele indirecte ale unei materii asupra celeilalte¹⁴.

34. Trebuie amintit, *secundo*, că deciziile-cadru obligă statele membre în ceea ce privește rezultatul urmărit, lăsând autorităților naționale competența în ceea ce privește forma și mijloacele¹⁵. După cum s-a observat mai sus, Deciziile-cadru 2004/757 și 2008/841 nu constituie decât instrumente de armonizare minimă. În consecință, statele membre dispun de o marjă largă de apreciere în ceea ce privește punerea în aplicare a acestor texte în dreptul lor național¹⁶.

35. *Tertio*, din modul de redactare a articolului 5 din Decizia-cadru 2004/757 și a articolului 4 din Decizia-cadru 2008/841 reiese că aceste dispoziții se limitează la a rezerva statelor membre posibilitatea de a permite autorităților lor judiciare ca, la stabilirea sancțiunii ca urmare a recunoașterii unei răspunderi penale, să țină seama de cooperarea persoanelor acuzate. Întrucât dispozițiile menționate nu impun statelor membre nicio obligație de a garanta luarea în considerare a acestei cooperări de către autoritățile respective, ele nu conferă niciun drept unei

¹³ Pentru Decizia-cadru 2004/757, a se vedea Hotărârea din 11 iunie 2020, Prokuratura Rejonowa w Słupsku (C-634/18, EU:C:2020:455, punctul 32).

¹⁴ Hotărârea din 10 iulie 2014, Julián Hernández și alții (C-198/13, EU:C:2014:2055, punctul 34).

¹⁵ Hotărârea din 11 iunie 2020, Prokuratura Rejonowa w Słupsku (C-634/18, EU:C:2020:455, punctul 39).

¹⁶ Pentru Decizia-cadru 2004/757, a se vedea Hotărârea din 11 iunie 2020, Prokuratura Rejonowa w Słupsku (C-634/18, EU:C:2020:455, punctul 41).

persoane acuzate de a obține o sancțiune redusă atunci când cooperează cu autoritățile judiciare, de exemplu prin încheierea unui acord cu procurorul în care această persoană își recunoaște vinovăția¹⁷.

36. Trebuie subliniat că Curtea a constatat inaplicabilitatea drepturilor fundamentale ale Uniunii în raport cu o reglementare națională ca urmare a faptului că dispozițiile Uniunii din domeniul în cauză nu impuneau nicio obligație specifică statelor membre cu privire la situația în discuție în litigiul principal¹⁸.

37. *Quarto*, trebuie să se observe, desigur, că articolul 5 din Decizia-cadru 2004/757 și articolul 4 din Decizia-cadru 2008/841 oferă precizări cu privire la condițiile care guvernează, eventual, posibilitatea autorităților judiciare de a ține seama de atitudinea cooperantă a persoanelor acuzate, în ceea ce privește, în speță, conținutul acestui comportament. Observația respectivă nu este, în mod evident, de natură să infirme concluzia privind lipsa unei obligații a statelor membre referitoare la o astfel de luare în considerare. În plus și mai ales, dispozițiile menționate mai sus ale Deciziilor-cadru 2004/757 și 2008/841 nu cuprind nicio indicație privind modalitățile procedurale ale luării în considerare de către autoritatea judiciară a cooperării autorului infracțiunii, indiferent dacă este vorba despre recunoașterea unor circumstanțe atenuante de către completul de judecată sau despre existența unui acord de recunoaștere a vinovăției încheiat între procuror și persoana interesată, posibil în diferite stadii ale procedurii, precum și despre conținutul unui asemenea acord, despre procesul decizional prin care se urmărește aprobarea sa jurisdicțională în cazul unor proceduri multiple și despre efectele sale. Stabilirea acestor modalități ține exclusiv de dreptul național¹⁹.

38. În consecință, articolul 5 din Decizia-cadru 2004/757 și articolul 4 din Decizia-cadru 2008/841 nu reglementează aspectul dacă aprobarea unui acord privind aplicarea unei pedepse negociate poate sau nu să fie supusă unei condiții de consimțământ al celorlalți acuzați și unui alt complet de judecată decât cel sesizat inițial cu privire la procedura penală²⁰. În lipsa punerii în aplicare a dreptului Uniunii în cauza principală, dispozițiile cartei la care se referă instanța de trimitere nu se pot aplica, ceea ce determină lipsa de competență a Curții de a se pronunța.

39. Trebuie să constatăm însă că jurisprudența Curții identifică exemple de interpretare mai puțin strictă a noțiunii de „punere în aplicare a dreptului Uniunii”²¹, aceasta din urmă implicând să se verifice, printre alte elemente, dacă reglementarea națională în discuție are drept scop punerea în aplicare a unei dispoziții a dreptului Uniunii, caracterul respectivei reglementări și aspectul dacă aceasta urmărește alte obiective decât cele acoperite de dreptul Uniunii, chiar dacă este de natură să îl afecteze în mod indirect pe acesta din urmă, precum și problema dacă există o reglementare de drept al Uniunii specifică în materie sau de natură să îl afecteze²². Astfel, în cadrul coroborării articolului 5 din Decizia-cadru 2004/757 și a articolului 4 din Decizia-cadru 2008/841 cu dispozițiile care le precedă, referitoare la necesitatea ca statele membre să prevadă sancțiuni

¹⁷ A se vedea prin analogie Ordonanța din 24 septembrie 2019, Spetsializirana prokuratura (Prezumția de nevinovăție) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, punctul 34).

¹⁸ Ordonanța din 24 septembrie 2019, Spetsializirana prokuratura (Prezumția de nevinovăție) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, punctul 41 și jurisprudența citată).

¹⁹ A se vedea prin analogie Ordonanța din 24 septembrie 2019, Spetsializirana prokuratura (Prezumția de nevinovăție) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, punctele 34 și 35).

²⁰ A se vedea prin analogie Ordonanța din 24 septembrie 2019, Spetsializirana prokuratura (Prezumția de nevinovăție) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, punctul 36).

²¹ A se vedea de exemplu Hotărârea din 9 martie 2017, Milkova (C-406/15, EU:C:2017:198, în special punctul 52), și Hotărârea din 21 decembrie 2011, N. S. și alții (C-411/10 și C-493/10, EU:C:2011:865, punctele 64-69).

²² Hotărârea din 10 iulie 2014, Julián Hernández și alții (C-198/13, EU:C:2014:2055, punctul 37 și jurisprudența citată).

penale efective, proporționale și disuasive²³, s-ar putea arăta că reglementarea națională în discuție urmărește să pună în aplicare dreptul Uniunii și răspunde în realitate aceluiași obiective ca și aceste decizii, și anume combaterea traficului de droguri și a criminalității organizate.

40. Totuși, importanța concluziei în ceea ce privește aplicabilitatea sau neaplicabilitatea dispozițiilor actelor de drept derivat citate anterior în cazul de față și consecințele sale cu privire la aplicabilitatea cartei și mai exact a articolului 47 din aceasta trebuie relativizată. În fapt, s-a statuat că, din moment ce articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune tuturor statelor membre să stabilească căile de atac necesare pentru a asigura, în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, o protecție jurisdicțională efectivă, în sensul, printre altele, al articolului 47 din cartă, această din urmă dispoziție trebuie să fie luată în considerare în mod corespunzător în vederea interpretării articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE²⁴.

Cu privire la admisibilitatea întrebărilor preliminare

41. Cu titlu preliminar, trebuie amintit că întrebările adresate de instanța de trimitere cu privire la compatibilitatea reglementării naționale se referă mai exact la o dublă cerință legală, și anume, pe de o parte, desemnarea unui complet de judecată ad-hoc, altul decât cel sesizat inițial cu procedura penală, în vederea aprobării acordului încheiat în cursul procedurii judiciare, între procuror și unul dintre acuzați sau cu privire la una dintre infracțiunile imputate (prima și a treia întrebare preliminară²⁵) și, pe de altă parte, obținerea consimțământului tuturor părților din procedură, așadar a coînculpaților, cu privire la acest acord, ca o condiție prealabilă pentru aprobarea judiciară a acestuia (a doua întrebare preliminară).

42. Având în vedere jurisprudența pertinentă a Curții și în special expresia sa consolidată rezultată din Hotărârea Miasto Łowicz, trebuie subliniat că procedura instituită la articolul 267 TFUE constituie un instrument de cooperare între Curte și instanțele naționale cu ajutorul căruia Curtea furnizează acestora din urmă elementele de interpretare a dreptului Uniunii care le sunt necesare pentru soluționarea litigiilor asupra cărora urmează să se pronunțe și că justificarea trimiterii preliminare nu este formularea unor opinii consultative cu privire la probleme generale sau ipotetice, ci nevoia inherentă soluționării efective a unui litigiu. Reiese din însuși modul de redactare a articolului 267 TFUE că decizia preliminară solicitată trebuie să fie „necesară” pentru a permite instanței de trimitere „să pronunțe o hotărâre” în cauza cu care este sesizată. Curtea a amintit astfel în mod repetat că atât din textul, cât și din economia articolului 267 TFUE rezultă că procedura preliminară presupune printre altele ca o cauză să fie efectiv pendinte în fața instanțelor naționale²⁶, acestea fiind chemate să adopte în cadrul său o decizie susceptibilă să ia în considerare hotărârea pronunțată cu titlu preliminar. Misiunea Curții în cadrul unei proceduri preliminare este de a asista instanța de trimitere în soluționarea litigiului concret pendinte în fața acesteia. În cadrul unei asemenea proceduri trebuie să existe astfel între litigiul menționat și

²³ Subliniem că decizia de trimitere menționează articolul 4 alineatul (1) din Decizia-cadru 2004/757 și articolul 3 din Decizia-cadru 2008/841.

²⁴ Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale) (C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 37).

²⁵ Formulate desigur separat, prima și a treia întrebare preliminară reflectă însă aceeași problemă de identități instanței competente de a se pronunța cu privire la răspunderea penală a inculpaților, inclusiv prin intermediul confirmării acordului de recunoaștere a vinovăției încheiat de unul dintre aceștia.

²⁶ Prin scrisoarea din 5 august 2022, Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia, Bulgaria) a informat Curtea că, în urma unei modificări legislative intrate în vigoare la 27 iulie 2022, Spetsializiran nakazatelen sad (Tribunalul Penal Specializat) a fost dizolvat și că unele cauze penale cu care fusese sesizată instanța respectivă, printre care și cauza principală, i-au fost transferate începând cu această dată. Rezultă astfel că condiția de admisibilitate legată de caracterul pendinte al litigiului principal este îndeplinită.

dispozițiile de drept al Uniunii a căror interpretare este solicitată o legătură, astfel încât această interpretare să răspundă unei nevoi obiective pentru hotărârea pe care instanța de trimitere trebuie să o pronunțe²⁷.

43. Din Hotărârea Miasto Łowicz rezultă că această legătură poate fi directă sau indirectă, potrivit celor trei ipoteze de admisibilitate enunțate în hotărârea menționată. Este directă atunci când instanța națională este chemată să aplice dreptul Uniunii a cărei interpretare este solicitată pentru a identifica soluția de fond care trebuie dată litigiului principal (prima ipoteză). Este indirectă atunci când decizia preliminară este de natură să furnizeze instanței de trimitere o interpretare a unor dispoziții procedurale din dreptul Uniunii pe care aceasta este obligată să le aplice pentru a pronunța o hotărâre (a doua ipoteză) sau o interpretare a dreptului Uniunii care să îi permită să soluționeze chestiuni procedurale de drept național înainte de a se putea pronunța pe fondul litigiului cu care este sesizată (denumită în continuare „a treia ipoteză”)²⁸. În Hotărârea Miasto Łowicz, Curtea a examinat în mod succesiv admisibilitatea întrebărilor preliminare adresate din perspectiva celor trei situații distincte și autonome care îndeplinesc criteriul necesității pentru a constata inadmisibilitatea lor, subliniind, pentru a treia ipoteză, diferența față de cauzele în care s-a pronunțat Hotărârea A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme)²⁹, în care interpretarea preliminară solicitată a Curții era de natură să influențeze problema stabilirii instanței competente pentru soluționarea pe fond a litigiilor care au legătură cu dreptul Uniunii³⁰.

44. S-ar putea considera, *prima facie*, că, prin întrebările preliminare pe care le-a adresat Curții și prin interpretarea dreptului Uniunii pe care aceasta o solicită, instanța de trimitere urmărește să fie lămurită cu privire la o chestiune de natură procedurală de drept național care trebuie soluționată de ea *in limine litis*, ceea ce corespunde celei de a treia ipoteze. Această chestiune este cea a competenței unui complet de judecată ad-hoc, în locul instanței de trimitere, de a se pronunța cu privire la aprobarea unui acord de recunoaștere a vinovăției încheiat între procuror și o persoană acuzată în fața acestei instanțe.

45. Într-o hotărâre recentă, Curtea a indicat, la modul general, că întrebările preliminare care urmăresc astfel să permită unei instanțe de trimitere să soluționeze *in limine litis* dificultăți de ordin procedural precum cele aferente propriei competențe de a judeca o cauză pendinte în fața sa ori chiar cele aferente efectelor juridice care trebuie sau nu recunoscute unei hotărâri judecătorești ce ar putea împiedica examinarea în continuare a unei astfel de cauze de către instanța menționată sunt admisibile în temeiul articolului 267 TFUE³¹. Această abordare pare să autonomizeze problematica procedurală ca atare, în sensul că ar fi de natură să îndeplinească, în sine, criteriul necesității în temeiul articolului 267 TFUE. Deși este adevărat că Curtea a vizat în mod clar și exclusiv doar două situații speciale, prima pare să acopere problema competenței sau mai degrabă a lipsei de competență a instanței de trimitere, sesizată inițial cu procedura penală împotriva tuturor inculpaților, de a se pronunța cu privire la aprobarea unui acord de recunoaștere a vinovăției semnat de unul dintre ei.

²⁷ Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 44-46).

²⁸ A se vedea Hotărârea Miasto Łowicz (punctele 49-51).

²⁹ Hotărârea din 19 noiembrie 2019 (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982).

³⁰ Hotărârea Miasto Łowicz (punctul 51).

³¹ Hotărârea din 13 iulie 2023, YP și alții (Ridicarea imunității unui judecător și suspendarea sa din funcție) (C-615/20 și C-671/20, EU:C:2023:562, punctele 46 și 47).

46. În schimb, cerința consimțământului unanim al celorlalți coînculpați ține de o modalitate specifică a procesului de aprobare, independentă de problema identității instanței competente, constatare care ar fi de natură să întemeieze o concluzie de inadmisibilitate a celei de a doua întrebări preliminare. Această concluzie poate totuși să pară prea abstractă, în măsura în care conduce la disocierea a două elemente care țin de același mecanism și care afectează în mod echivalent desfășurarea procedurii penale inițiate în fața instanței de trimitere.

47. Această constatare ne determină să avem în vedere relevanța primei ipoteze de admisibilitate menționate în Hotărârea Miasto Łowicz. În această privință și după cum subliniază în mod întemeiat instanța de trimitere³², arătăm că întrebările preliminare fac trimitere la probleme de procedură indisolubil legate de decizia pe fond pe care trebuie să o pronunțe, în ceea ce privește răspunderea penală a acuzaților și, dacă este cazul, aplicarea unei pedepse. Trebuie subliniat că, potrivit indicațiilor din decizia de trimitere, acordul încheiat între procuror și un acuzat, prin care acesta din urmă își recunoaște vinovăția pentru infracțiunile imputate și i se aplică, în consecință, o pedeapsă negociată în prealabil, reglementează toate aspectele care trebuie luate în considerare în hotărârea pe fond, întrucât în acesta se indică fapta ilicită săvârșită de persoana în cauză și încadrarea sa juridică, precum și natura și nivelul sancțiunii.

48. În aceste împrejurări, răspunsurile Curții cu privire la compatibilitatea unei reglementări naționale care stabilește condițiile aprobării judiciare a unui astfel de acord, menit să se substituie deciziei pe fond potrivit instanței de trimitere, sunt necesare pentru a-i permite acestuia din urmă să se pronunțe cu privire la procedura penală cu care este sesizată. Rezultă astfel că între cauza principală și articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, a cărui interpretare este solicitată, există o asemenea legătură încât această interpretare răspunde unei nevoi obiective pentru hotărârea pe fond pe care instanța de trimitere trebuie să o pronunțe.

49. În plus, contrar susținerilor Comisiei, considerăm că cerințele articolului 94 din Regulamentul de procedură al Curții, în special cea prevăzută la litera (c) a acestui articol, sunt respectate în speță. Astfel, instanța de trimitere a expus suficient motivele care au determinat-o să ridice problema interpretării cerinței unei protecții jurisdicționale efective la care se referă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE din perspectiva condiției de aprobare a acordului de recunoaștere a vinovăției legată de consimțământul unanim al celorlalți coînculpați³³. Aceasta a arătat astfel că acordul respectiv constituie o cale de atac pentru inculpatul PT care îi permite să obțină o sancțiune mai ușoară, iar necesitatea unui asemenea consimțământ are ca efect limitarea în mod necorespunzător a accesului la o astfel de cale de atac, cu încălcarea cerinței menționate mai sus și, mai exact, a dreptului la un proces echitabil.

50. Prin urmare, este posibil să se concluzioneze în sensul admisibilității prezentei cereri de decizie preliminară.

³² Punctul 34 din cererea de decizie preliminară.

³³ Deși instanța de trimitere face referire la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, în cadrul unei formulări, desigur, relativ neclare, aceasta vizează în mai multe rânduri și articolul 47 din cartă, despre care Curtea a statuat că trebuie luat în considerare pentru a interpreta prima dispoziție.

Cu privire la fond

Cu privire la desemnarea unui complet ad-hoc

51. Instanța de trimitere ridică în esență problema dacă articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, citit în lumina articolului 47 din cartă, se opune normei procedurale potrivit căreia confirmarea unui acord de recunoaștere a vinovăției încheiat între procuror și unul dintre coînculpați în faza jurisdicțională a procedurii este atribuită în mod automat unui alt complet de judecată decât cel sesizat cu procedura penală împotriva tuturor inculpaților, în fața căruia au fost prezentate toate elementele de probă, chiar dacă decizia de confirmare nu se pronunță cu privire la vinovăția coînculpaților. Îndoielile astfel exprimate de instanța de trimitere privesc atât cerința de imparțialitate a instanței jurisdicționale în cauză, cât și principiul nemijlocirii procedurii penale.

– Cu privire la cerința de imparțialitate obiectivă

52. Astfel cum prevede articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, revine statelor membre sarcina să prevadă un sistem de căi de atac și de proceduri care să le asigure justițiabililor respectarea dreptului lor la protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Principiul protecției jurisdicționale efective a drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii, la care se referă astfel articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, constituie un principiu general al dreptului Uniunii care decurge din tradițiile constituționale comune ale statelor membre, ce a fost consacrat la articolele 6 și 13 din CEDO și care în prezent este afirmat la articolul 47 din cartă³⁴.

53. După cum s-a arătat, din moment ce articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE impune tuturor statelor membre să stabilească căile de atac necesare pentru a asigura, în domeniile reglementate de dreptul Uniunii, o protecție jurisdicțională efectivă, în sensul, printre altele, al articolului 47 din cartă, această din urmă dispoziție trebuie să fie luată în considerare în mod corespunzător în vederea interpretării articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, la fel ca jurisprudența Curții EDO referitoare la articolul 6 paragraful 1 din CEDO³⁵. Or, pentru a garanta că instanțele care pot fi chemate să statueze cu privire la chestiuni legate de aplicarea sau de interpretarea dreptului Uniunii sunt în măsură să asigure o asemenea protecție jurisdicțională efectivă, prezervarea independenței acestora este primordială, după cum se confirmă la articolul 47 al doilea paragraf din cartă, care menționează accesul la o instanță judecătorească „independentă și imparțială” printre cerințele legate de dreptul fundamental la o cale de atac efectivă. Cerința de independență a instanțelor, care este inerentă activității de judecată, ține de conținutul esențial al dreptului la protecție jurisdicțională efectivă și la un proces echitabil, ce are o importanță esențială în calitate de garant al protecției ansamblului drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii și al menținerii valorilor comune ale statelor membre prevăzute la articolul 2 TUE, în special a valorii statului de drept³⁶.

³⁴ Hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor) (C-791/19, EU:C:2021:596, punctul 52).

³⁵ A se vedea în acest sens Hotărârea din 22 februarie 2022, RS (Efectul deciziilor unei curți constituționale) (C-430/21, EU:C:2022:99, punctul 37).

³⁶ A se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor) (C-791/19, EU:C:2021:596, punctele 57 și 58 și jurisprudența citată).

54. Potrivit unei jurisprudențe constante, cerința de independență menționată cuprinde două aspecte. Primul aspect, de ordin extern, impune ca instanța respectivă să își exercite funcțiile în deplină autonomie, fără a fi supusă vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, fiind astfel protejată de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora. Al doilea aspect, de ordin intern, este legat de noțiunea de imparțialitate și vizează echidistanța față de părțile în litigiu și de interesele lor din perspectiva obiectului acestuia. Aspectul respectiv impune respectarea obiectivității și lipsa oricărui interes în soluționarea litigiului în afara strictei aplicări a normei de drept. Aceste garanții de independență și de imparțialitate postulează existența unor norme, în special în ceea ce privește compunerea instanței, numirea, durata funcției, precum și cauzele de abținere, de recuzare și de revocare a membrilor săi, care să permită înlăturarea oricărei îndoieli legitime, în percepția justițiabililor, referitoare la impenetrabilitatea instanței respective în privința unor elemente exterioare și la neutralitatea sa în raport cu interesele care se înfruntă³⁷.

55. Referindu-se la termenii unei jurisprudențe constante a Curții EDO, Curtea a precizat de asemenea că cerința de imparțialitate poate să fie apreciată în diferite moduri. Potrivit unui demers subiectiv, trebuie să se țină seama de convingerea personală și de comportamentul judecătorului, verificându-se dacă acesta a dat dovadă de parțialitate sau de prejudecată personală în speță, observându-se că imparțialitatea personală se prezumă până la proba contrară. Demersul obiectiv constă în a stabili dacă instanța oferea, în special prin intermediul compunerii sale, garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă referitoare la imparțialitatea sa. În ceea ce privește aprecierea obiectivă, aceasta constă în a stabili dacă, independent de conduita personală a judecătorului, anumite fapte care pot fi verificate permit să se pună la îndoială imparțialitatea acestuia din urmă. În această materie, chiar și aparențele pot avea importanță. Este vorba despre încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire justițiabililor, începând cu părțile din procedură³⁸.

56. Din cererea de decizie preliminară reiese că întrebarea adresată de instanța de trimitere privește doar problema imparțialității obiective, în ipoteza în care același judecător sau colegiu de judecători exercită funcții diferite în cadrul unui proces judiciar.

57. Trebuie amintit în această privință că, potrivit Curții, împrejurarea că judecătorii care au participat inițial la judecarea unei cauze participă la o nouă judecare a aceleiași cauze în cadrul unui alt complet de judecată nu poate fi considerată, în sine, incompatibilă cu cerințele dreptului la un proces echitabil. În special, faptul că unul sau mai mulți judecători fac parte din două complete succesive și exercită aceleași funcții, precum cele de președinte sau de judecător raportor, nu are, în sine, nicio incidență asupra aprecierii respectării cerinței de imparțialitate, din moment ce aceste funcții sunt exercitate în cadrul unui colegiu de judecători. Asemenea considerații se aplică cu atât mai mult atunci când cele două complete succesive trebuie să judece nu aceeași cauză, ci două cauze distincte care prezintă un anumit grad de conexitate³⁹.

58. În ceea ce privește, mai precis, procedurile de recunoaștere a vinovăției, Curtea a răspuns la diferite întrebări privind interpretarea dispozițiilor Directivei 2016/343 întemeindu-se pe jurisprudența Curții EDO potrivit căreia, în procedurile penale complexe în care există mai mulți

³⁷ A se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctele 121-123).

³⁸ Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei Disciplinare a Curții Supreme) (C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, punctul 128).

³⁹ Hotărârea din 19 februarie 2009, Gorostiaga Atxalandabaso/Parlamentul (C-308/07 P, EU:C:2009:103, punctele 43-45).

suspecți ce nu pot fi judecați împreună se întâmplă ca instanța națională să trebuiască să menționeze în mod obligatoriu, pentru a aprecia vinovăția persoanelor trimise în judecată, participarea unor terți care vor fi probabil judecați separat ulterior. Curtea EDO a precizat, totuși, că, deși faptele referitoare la implicarea terților trebuie introduse, instanța în cauză ar trebui să evite să comunice mai multe informații decât este necesar pentru analiza răspunderii juridice a persoanelor trimise în judecată în fața sa. În plus, această Curte a subliniat că motivarea deciziilor judiciare trebuie să fie formulată în termeni care sunt de natură să evite o eventuală apreciere prematură referitoare la vinovăția persoanelor terțe vizate, susceptibilă să compromită examinarea echitabilă a acuzațiilor reținute împotriva acestora în cadrul unei proceduri distincte⁴⁰.

59. Curtea a statuat că articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2016/343⁴¹ trebuie interpretat în sensul că nu se opune ca un acord în care persoana acuzată își recunoaște vinovăția în schimbul unei reduceri a pedepsei, care trebuie să fie aprobat de o instanță națională, să menționeze în mod expres, în calitate de coautori ai infracțiunii respective, nu numai această persoană, ci și alte persoane acuzate, care nu și-au recunoscut vinovăția și sunt acuzate în cadrul unei proceduri penale distincte, cu condiția ca, pe de o parte, această mențiune să fie necesară pentru calificarea răspunderii juridice a persoanei care a încheiat acordul menționat și, pe de altă parte, ca același acord să indice în mod clar că aceste alte persoane sunt acuzate în cadrul unei proceduri penale distincte și vinovăția lor nu a fost dovedită conform legii⁴².

60. Într-o altă cauză, Curtea a considerat că articolul 3⁴³ și articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2016/343 coroborate cu considerentul (16) al acestei directive, precum și articolul 47 al doilea paragraf și articolul 48 din cartă trebuie interpretate în sensul că nu se opun ca, în cadrul unei proceduri penale inițiate împotriva a două persoane, o instanță națională să admită mai întâi, prin ordonanță, recunoașterea vinovăției primei persoane pentru infracțiuni menționate în rechizitoriu, care ar fi fost săvârșite în complicitate cu a doua persoană care nu și-a recunoscut vinovăția și să se pronunțe ulterior, după administrarea probei referitoare la faptele imputate acestei a doua persoane, cu privire la vinovăția ei, cu condiția, pe de o parte, ca menționarea celei de a doua persoane în calitate de coautor al infracțiunilor prezumate să fie necesară pentru calificarea răspunderii juridice a persoanei care și-a recunoscut vinovăția și, pe de altă parte, ca aceeași ordonanță și/sau rechizitoriu la care se referă ordonanța să indice cu claritate că vinovăția acestei a doua persoane nu a fost dovedită conform legii și va face obiectul unei administrări a probelor și unei hotărâri distincte⁴⁴.

61. Pentru a completa această panoramă jurisprudențială, trebuie evocată o hotărâre recentă a Curții EDO care pune în aplicare principiile sale generale în materie de imparțialitate. Instanța menționată apreciază, în această privință, că, deși simplul fapt că o instanță judecătorească a pronunțat decizii anterioare cu privire la aceeași infracțiune nu poate fi considerat ca justificând în sine temeri în ceea ce privește imparțialitatea sa, problema imparțialității instanței se ridică totuși atunci când hotărârea anterioară conține deja o apreciere detaliată a rolului persoanei

⁴⁰ Hotărârea din 5 septembrie 2019, AH și alții (Prezumția de nevinovăție) (C-377/18, EU:C:2019:670, punctul 44).

⁴¹ Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 2016/343 prevede că statele membre iau măsurile necesare pentru a garanta că, atâta vreme cât vinovăția unei persoane suspectate sau acuzate nu a fost dovedită conform legii, declarațiile publice făcute de autoritățile publice și deciziile judiciare, altele decât cele referitoare la vinovăție, nu se referă la persoana respectivă ca fiind vinovată.

⁴² Hotărârea din 5 septembrie 2019, AH și alții (Prezumția de nevinovăție) (C-377/18, EU:C:2019:670, punctul 50). Trebuie să se observe că, în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, acordul încheiat între procuror și unul dintre acuzați era supus aprobării instanței de trimitere care corespunde completului de judecată ad-hoc, după cum rezultă din cuprinsul punctului 22 din hotărârea menționată.

⁴³ Articolul 3 din Directiva 2016/343 prevede că statele membre se asigură că persoanele suspectate și acuzate beneficiază de prezumția de nevinovăție până la dovedirea vinovăției conform legii.

⁴⁴ Ordonanța din 28 mai 2020, UL și VM (C-709/18, EU:C:2020:411, punctul 35).

judicate ulterior într-o infracțiune săvârșită de mai multe persoane și în special atunci când hotărârea anterioară conține o calificare concretă a implicării reclamantului sau trebuie să se considere că în acea hotărâre s-a dovedit că persoana judecată ulterior a îndeplinit toate criteriile necesare pentru săvârșirea unei infracțiuni. Ținând seama de împrejurările speței, se poate considera că asemenea elemente prejudică problema vinovăției persoanei judecate în cadrul procedurii ulterioare și pot da astfel naștere unor îndoieli justificate în mod obiectiv cu privire la faptul că instanța națională are o concepție preconcepută în ceea ce privește fondul cauzei persoanei judecate ulterior la începutul procesului său⁴⁵.

62. Sesizată de un reclamant care a fost judecat și condamnat de aceeași instanță de judecată precum cea care îi condamnase anterior pe coautorii săi pentru fapte ilicite săvârșite împreună cu el, și aceasta pe baza unor acorduri de recunoaștere a vinovăției, Curtea EDO a constatat încălcarea articolului 6 paragraful 1 CEDO și a reținut următoarele elemente. Instanța menționată a arătat astfel că, deși aceste hotărâri de aprobare a acordurilor nu conțineau nicio constatare a vinovăției distinctă în privința reclamantului ca atare, iar natura infracțiunii imputate presupunea caracterizarea unei coordonări de acțiuni infracționale, aceste hotărâri cuprindeau o definiție factuală precisă a rolului specific al reclamantului în săvârșirea infracțiunii respective. Instanța de fond era astfel perfect la curent cu identitatea reclamantului, independent de o desemnare prin inițialele sale și printr-un pseudonim, și cu rolul său, nefiind posibilă nicio îndoială în ceea ce privește participarea sa la infracțiune, situație care nu putea decât să incite această instanță să rămână coerentă cu hotărârile sale prealabile de confirmare a acordurilor, la fel ca și coautorii cu declarațiile lor anterioare în ceea ce privește implicarea reclamantului în săvârșirea infracțiunii. În consecință, Curtea EDO consideră că, ținând seama de modul lor de redactare, deciziile de condamnare pronunțate împotriva coautorilor reclamantului au adus atingere dreptului acestuia de a fi prezumat nevinovat până la dovedirea vinovăției sale și că, având în vedere rolul pe care acestea l-au avut în propriul proces al reclamantului, care s-a desfășurat în fața aceleiași instanțe, îndoielile exprimate cu privire la imparțialitatea sa erau justificate în mod obiectiv⁴⁶.

63. Din această evocare jurisprudențială reiese că noțiunile de „imparțialitate obiectivă” și de „prezumție de nevinovăție”, distincte din punct de vedere juridic, sunt în realitate strâns legate, o încălcare a cerinței de imparțialitate putând decurge, în anumite condiții, dintr-o încălcare a acestei prezumții.

64. În speță, instanța de trimitere a arătat că acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat de PT reproduce dispozitivul actului de acuzare în întregime, conține mențiunea privind fapta săvârșită de acuzat și încadrarea juridică a acesteia, precum și natura și nivelul sancțiunii, însă nu menționează, ca urmare a Hotărârii AH și alții (Prezumția de nevinovăție)⁴⁷, numele și codul numeric personal al acuzaților pentru care continuă procedura, aprobarea acordului respectiv efectuându-se fără comentarii privind participarea acestora din urmă la faptele incriminate și fără o luare de poziție privind vinovăția lor⁴⁸. Prin urmare, din decizia de trimitere pare să reiasă că formularea acordului în discuție de recunoaștere a vinovăției și a deciziei judiciare de aprobare a acestuia este lipsită de orice prejudicătură privind vinovăția acuzaților care nu au acceptat să se declare vinovați pentru faptele imputate. În aceste împrejurări, faptul că instanța de trimitere

⁴⁵ Curtea EDO, 25 noiembrie 2022, Mucha împotriva Slovaciei, (CE:ECHR:2021:1125JUD006370319, § 49).

⁴⁶ Curtea EDO, 25 noiembrie 2022, Mucha împotriva Slovaciei, (CE:ECHR:2021:1125JUD006370319).

⁴⁷ Hotărârea din 5 septembrie 2019 (C-377/18, EU:C:2019:670).

⁴⁸ Lipsa anonimizării este o considerație importantă, în primul rând, în cadrul discuției privind respectarea prezumției de nevinovăție.

poate, în mod succesiv, să aprobe acordul de recunoaștere a vinovăției și să aprecieze răspunderea penală a acestor acuzați nu pare a fi de natură să contrazică cerințele imparțialității obiective.

65. Cu toate acestea, trebuie să se arate că situația acuzatului PT este cel puțin aparte, în măsura în care aceeași instanță de trimitere a precizat⁴⁹ că, în general și în temeiul unei jurisprudențe constante, acordurile de recunoaștere a vinovăției continuă să menționeze numele complete și codurile numerice personale ale acuzaților care nu au încheiat un asemenea acord. La aceasta se adaugă faptul că acordurile respective și hotărârile de aprobare a lor nu conțin în mod necesar mențiunea expresă a faptului că aceste persoane acuzate fac obiectul unei proceduri penale distincte și vinovăția lor nu a fost dovedită conform legii, mențiune impusă în mod clar de Curte în aprecierea respectării prezumției de nevinovăție⁵⁰. În cadrul unei aprecieri a conformității reglementării bulgare în discuție, așa cum este aplicată de instanțele naționale, aceste elemente sunt de natură să justifice, în temeiul imparțialității obiective, competența unui complet ad-hoc pentru confirmarea acordurilor, ceea ce instanța de trimitere admite ea însăși⁵¹.

66. În orice caz, în opinia noastră, din indicațiile conținute la punctul 64 din prezentele concluzii nu se poate deduce, că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, citit în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretat în sensul că se opune reglementării naționale în discuție. Astfel, departe de a contrazice cerințele menționate mai sus, desesizarea sistematică a instanței sesizate inițial cu procedura penală în favoarea unui complet ad-hoc, în vederea aprobării acordului de recunoaștere a vinovăției, consolidează în mod necesar imparțialitatea obiectivă a instanței chemate să judece persoanele coacuzate care nu și-au recunoscut vinovăția, excluzând astfel o lipsă a aparenței de imparțialitate care să fie de natură să aducă atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică și într-un stat de drept⁵².

– *Cu privire la principiul nemijlocirii procedurii penale*

67. Întrebată cu privire la domeniul de aplicare al anumitor dispoziții ale Directivei 2012/29/UE⁵³, având în vedere o reglementare națională care impune repetarea audierii victimei de către un complet de judecată nou-compus atunci când una dintre părțile din procedură refuză ca respectivul complet să se întemeieze pe procesul-verbal al primei audieri, Curtea a făcut referire la principiul menționat mai sus întemeindu-se pe jurisprudența Curții EDO.

68. Astfel, aceasta a indicat că un aspect important al unui proces penal echitabil este posibilitatea pe care o are inculpatul de a fi confruntat cu martorii în prezența judecătorului care, în cele din urmă, se pronunță asupra cauzei și că acest principiu al nemijlocirii constituie o garanție importantă în procesul penal, întrucât observațiile făcute de judecător cu privire la comportamentul și la credibilitatea unui martor pot avea consecințe importante pentru inculpat. Prin urmare, o modificare adusă compunerii instanței de judecată ulterior audierii unui martor important trebuie în principiu să determine o nouă audiere a acestuia din urmă. Cu toate acestea,

⁴⁹ A se vedea punctele 31 și 32 din decizia de trimitere.

⁵⁰ Hotărârea din 5 septembrie 2019, AH și alții (Prezumția de nevinovăție) (C-377/18, EU:C:2019:670, punctele 45 și 49). În răspunsul la întrebările Curții, instanța de trimitere a indicat că o asemenea mențiune ținea de puterea completului de judecată competent pentru confirmarea acordului de a propune modificări ale acestuia din urmă.

⁵¹ A se vedea punctele 31 și 32 din decizia de trimitere.

⁵² A se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor) (C-791/19, EU:C:2021:596, punctul 60).

⁵³ Directiva Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității și de înlocuire a Deciziei-cadru 2001/220/JAI a Consiliului (JO 2012, L 315, p. 57).

nu se poate considera că principiul nemijlocirii constituie o interdicție privind orice schimbare în compunerea completului de judecată în timpul desfășurării unui proces. Pot apărea probleme administrative sau procedurale incontestabile care să facă imposibilă participarea continuă a unui judecător la proces. Pot fi luate măsuri pentru ca judecătorii care preiau cauza să înțeleagă în mod corespunzător elementele și argumentele, de exemplu fiindu-le predate procesele-verbale atunci când credibilitatea martorului în discuție nu este contestată sau organizând noi pledoarii sau o nouă audiere a martorilor importanți în fața completului recompus⁵⁴.

69. Noțiunea de „nemijlocire” presupune, așadar, un raport direct între cel care judecă și justițiabil, astfel încât judecătorul care nu a asistat la ședința de audiere a pledoariilor nu este admis să participe la soluționarea cauzei⁵⁵.

70. Potrivit instanței de trimitere, acest principiu al nemijlocirii se reflectă în articolul 18 și în articolul 55 din NPK, care garantează participarea apărării la procedură în prezența instanței care este chemată să se pronunțe pe fond, în timp ce articolul 384a din NPK se îndepărtează de acesta. Ea arată că dreptul la protecție jurisdicțională efectivă ar fi încălcat dacă apărarea ar fi pusă în situația în care ar reveni unei instanțe sarcina de a pronunța o decizie pe fond pornind de la elemente de probă examinate și dezbătute în fața unei alte instanțe. Această instanță nu va fi luat cunoștință decât de actele de procedură, dar nu va fi participat la procesul de colectare și de apreciere a probelor, în prezența și sub controlul apărării.

71. Această poziție a instanței de trimitere echivalează, în opinia noastră, cu negarea specificității și autonomiei procedurii de recunoaștere a vinovăției cu privire la care Curtea EDO a avut deja ocazia să se pronunțe. Ea consideră astfel că o procedură de tranzacție penală care conduce la pronunțarea cu privire la o acuzație penală în urma unei examinări judiciare simplificate implică în esență o renunțare la anumite drepturi procedurale, ceea ce nu ridică probleme în sine, întrucât nici litera, nici spiritul articolului 6 din CEDO nu împiedică persoana interesată să renunțe la aceste garanții de bunăvoie. Astfel, în temeiul principiilor referitoare la validitatea renunțărilor, acceptarea tranzacției de către reclamant trebuie să îndeplinească următoarele condiții: în primul rând, ea trebuie să fie dată într-un mod cu adevărat voluntar și în perfectă cunoștință a faptelor cauzei, precum și a efectelor juridice asociate acestui tip de tranzacție, și, în al doilea rând, conținutul tranzacției și echitatea procedurii care a condus la încheierea sa de către părți trebuie să facă obiectul unui control judiciar suficient⁵⁶.

72. Prin încheierea unui acord cu procurorul prin care și-a recunoscut vinovăția pentru faptele imputate și a acceptat pedeapsa cu închisoarea cu suspendare, PT a renunțat la judecarea cauzei potrivit procedurii ordinare, în conformitate cu articolul 381 alineatul (6) din NPK, și, așadar, la obținerea unei examinări pe fond a cauzei sale care implică, în ședința de judecată, o dezbateră contradictorie cu privire la elementele de probă în fața instanței chemate să se pronunțe pe fond. Procedura de recunoaștere a vinovăției constituie un mod special de administrare a justiției penale, întrucât este o alternativă la procesul de drept comun, provenind dintr-o alegere a persoanei acuzate, asistată de avocatul său. Invocând încălcarea principiului nemijlocirii, astfel cum se aplică în procesul menționat mai sus, raționamentul instanței de trimitere ne pare să

⁵⁴ Hotărârea din 29 iulie 2019, Gambino și Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628, punctele 43 și 44).

⁵⁵ A se vedea Concluziile avocatului general Léger prezentate în cauza Baustahlgewebe/Comisia (C-185/95 P, EU:C:1998:37, punctele 82 și 83) și Concluziile avocatului general Saugmandsgaard Øe prezentate în cauza Komisia za zashtita ot diskriminatsia (C-824/19, EU:C:2021:324, punctul 62). Amintim de asemenea că, potrivit articolului 32 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, „[i]n cazul în care s-a organizat o ședință de audiere a pledoariilor, numai judecătorii care au participat la aceasta [...] iau parte la deliberări”.

⁵⁶ Curtea EDO, 29 aprilie 2014, Natsvlshvili și Togonidze împotriva Georgiei, CE:ECHR:2014:0429JUD000904305, §§ 91 și 92.

oculteze realitatea juridico-factuală a procedurii de recunoaștere a vinovăției care răspunde unui obiectiv de simplificare și de celeritate a soluționării cauzelor penale, considerat legitim de Curtea EDO⁵⁷.

73. În aceste împrejurări, nu se poate susține că desesizarea instanței sesizate inițial cu procedurile împotriva tuturor acuzaților în favoarea unui complet de judecată ad-hoc în vederea confirmării acordului de recunoaștere a vinovăției încheiat de unul dintre acuzați este de natură, prin el însuși, să contravină principiului nemijlocirii procedurii penale. Este însă necesar ca acest complet să fie în măsură să asigure un control judiciar suficient, așa cum este impus de Curtea EDO⁵⁸, observându-se că instanța de trimitere nu menționează niciun alt element de natură să demonstreze contrariul⁵⁹.

Cu privire la cerința consimțământului unanim al celorlalți acuzați

74. Instanța de trimitere are îndoieli în ceea ce privește compatibilitatea cu articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, citit în lumina articolului 47 din cartă, a normei naționale prin care consimțământul unanim al coacuzăților este stabilit ca o condiție prealabilă a confirmării judiciare a acordului de recunoaștere a vinovăției⁶⁰. Această cerință ar avea ca efect limitarea în mod necorespunzător a accesului persoanei acuzate la o „cale de atac recunoscută prin lege”, permițându-i să i se aplice o sancțiune mai ușoară decât cea care i-ar fi fost impusă în cadrul unei proceduri ordinare.

75. Având în vedere formularea heterodoxă a deciziei de trimitere, trebuie subliniat, cu titlu introductiv, că procedura de recunoaștere a vinovăției în cauză nu poate fi calificată drept o cale de atac sau asimilată unei căi de atac, cu alte cuvinte o cale de drept care permite critica și repunerea în discuție în fața unei instanțe judecătorești a unei situații pretins nelegale.

76. Considerăm că decizia de trimitere, avută în vedere în ansamblu, trebuie interpretată în sensul indicării unei posibile atingeri aduse dreptului la un proces echitabil al persoanei acuzate și în special dreptului la apărare. Amintim în această privință că stabilirea conținutului și a domeniului de aplicare al articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE se efectuează prin referire la articolul 47 din cartă. Curtea a precizat că principiul fundamental al protecției

⁵⁷ Pentru Curtea EDO, tranzacția penală prezintă nu numai avantajul important de a permite o soluționare rapidă a cauzelor penale și de a reduce volumul de muncă al instanțelor, al parchetului și al avocaților, ci constituie de asemenea, în măsura în care este utilizată în mod corect, un instrument eficient de combatere a corupției și a crimei organizate, precum și un factor de reducere a numărului de pedepse pronunțate și, în consecință, a numărului de deținuți (Curtea EDO, 29 aprilie 2014, Natsvlshvili și Togonidze împotriva Georgiei, CE:ECHR:2014:0429JUD000904305, § 90).

⁵⁸ În răspunsul său la întrebările Curții, instanța de trimitere a precizat că, în cadrul confirmării judiciare a acordului, completul competent îi adresează acuzatului semnatar întrebări cu privire la aspectele materiale (mărturisirile sale de vinovăție) și procedurale (renunțarea la judecată potrivit procedurii ordinare) și aprobă acest acord numai în cazul confirmării de către persoana interesată.

⁵⁹ Subliniem că instanța de trimitere arată și că, ținând seama de competența instanței de a propune modificări ale acordului în sensul unei pedepse mai severe, apărarea are „întotdeauna” un interes juridic ca decizia să fie pronunțată de instanța care a administrat probele în prezența sa și sub controlul său. Trebuie subliniat caracterul pur speculativ, chiar contradictoriu, al acestor considerații, în măsura în care instanța respectivă arată, la punctele 51 și 52 din decizia de trimitere, că acordul de recunoaștere a vinovăției încheiat de acuzat conduce la o sancțiune mai ușoară decât cea care i-ar fi fost aplicată în cadrul procedurii ordinare.

⁶⁰ Să precizăm că este a treia oară când instanța de trimitere (sau cea care a precedat-o) solicită Curții să se pronunțe cu privire la această normă procedurală specială. În Hotărârea din 5 septembrie 2019, AH și alții (Prezumția de nevinovăție) (C-377/18, EU:C:2019:670, punctul 28), Curtea s-a preocupat să arate că nu i se solicita să se pronunțe cu privire la eventuala compatibilitate cu dreptul Uniunii a unei reglementări naționale care ar condiționa, eventual, aprobarea judiciară a unui acord care implică recunoașterea vinovăției în schimbul unei reduceri a pedepsei de consimțământul celorlalte persoane acuzate care nu și-au recunoscut vinovăția. Fără a aștepta răspunsul Curții în prezenta cauză, instanța de trimitere a sesizat încă o dată Curtea cu privire la conformitatea unei astfel de norme cu dreptul Uniunii și printre altele cu articolul 20 din cartă (Cauza pendinte C-398/23).

jurisdicționale efective a drepturilor, reafirmat la articolul 47 din cartă, și noțiunea de „proces echitabil”, menționată la articolul 6 din CEDO, sunt constituite din diverse elemente, care includ printre altele dreptul la apărare⁶¹.

77. Potrivit instanței de trimitere, anumite dispoziții din Deciziile-cadru 2004/757 și 2008/841 prevăd posibilitatea unei pedepse reduse în cazul cooperării persoanei acuzate, în aceleași condiții cu cele care permit încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției. Faptul că aprobarea judiciară a acestuia din urmă este supusă consimțământului coacuzăților ar aduce atingere dreptului acuzatului, care a admis răspunderea sa penală, de a beneficia de un astfel de acord sinonim cu reducerea pedepsei, fără ca limitarea unui asemenea drept să răspundă principiului proporționalității⁶², în contradicție cu respectarea dreptului la apărare.

78. Or, după cunoștințele noastre, nicio dispoziție a dreptului Uniunii, indiferent dacă este vorba despre dreptul primar sau despre un instrument de drept derivat, nu garantează unei persoane urmărite penal un drept de a beneficia de o reducere a pedepsei într-o anumită situație și în special în cadrul unui acord de recunoaștere a vinovăției încheiat cu procurorul. În această privință, Curtea a arătat că, întrucât articolul 7 alineatul (4) din Directiva 2016/343 nu impune statelor membre nicio obligație de a garanta luarea în considerare a unei cooperări a persoanei acuzate de către autoritățile judiciare, el nu conferă niciun drept acestuia de a obține o sancțiune redusă atunci când cooperează cu autoritățile respective, de exemplu prin încheierea unui acord cu procurorul în care această persoană își recunoaște vinovăția⁶³. Aceasta a statuat de asemenea că articolul 6 alineatul (4) din Directiva 2012/13, care prevede o obligație de informare a persoanelor acuzate cu privire la orice modificare în legătură cu acuzarea care le este adusă, acolo unde este necesar pentru a garanta caracterul echitabil al procedurii, și dreptul la apărare prevăzut la articolului 48 alineatul (2) din cartă, în cadrul dreptului la informare al persoanelor respective, nu impun ca acestea din urmă să poată cere aplicarea, după deschiderea fazei orale, a unei pedepse negociate în cazul unei modificări a faptelor pe care se întemeiază acuzarea sau al unei modificări a încadrării juridice a faptelor care fac obiectul acuzării⁶⁴.

79. Din dreptul persoanelor suspectate și acuzate de a păstra tăcerea în ceea ce privește infracțiunea imputată și de a nu se autoincrimina, astfel cum este recunoscut la articolul 7 alineatele (1) și (2) din Directiva 2016/343⁶⁵, nu se poate deduce că acestea au dreptul de a beneficia de o reducere a pedepsei în cazul recunoașterii vinovăției lor, termenii univoci ai alineatului (4) al acestui articol excluzând o asemenea interpretare.

80. De altfel, trebuie să se constate că nici reglementarea națională în discuție nu garantează un astfel de drept. Procedura care conduce la un acord privind aplicarea unei pedepse negociate este o procedură specială de judecare a infracțiunilor care poate fi pusă în aplicare în mod liber de procuror, din proprie inițiativă sau la cererea avocatului persoanei acuzate, din moment ce aceasta din urmă recunoaște faptele imputate. Astfel, această persoană nu dispune de dreptul de a fi judecată potrivit procedurii respective chiar dacă și-a recunoscut vinovăția, observându-se că

⁶¹ Hotărârea din 15 iulie 2021, Comisia/Polonia (Regimul disciplinar al judecătorilor) (C-791/19, EU:C:2021:596, punctul 203).

⁶² Instanța de trimitere se referă în mod expres la articolul 52 din cartă.

⁶³ Ordonanța din 24 septembrie 2019, Spetsializirana prokuratura (Prezumția de nevinovăție) (C-467/19 PPU, EU:C:2019:776, punctul 34). Cu referire la acest din urmă aspect, Curtea a statuat, la punctul 42 din ordonanța menționată, că „dreptul Uniunii” nu impune statelor membre nicio obligație de a permite autorităților lor judiciare să țină seama, la pronunțarea hotărârilor, de atitudinea cooperantă a persoanelor suspectate și acuzate printre altele prin intermediul încheierii unui acord cu procurorul în care persoana își recunoaște vinovăția în schimbul unei pedepse reduse.

⁶⁴ Hotărârea din 13 iunie 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, punctele 63 și 72).

⁶⁵ Curtea a subliniat că, potrivit Curții EDO, deși articolul 6 din CEDO nu menționează expres dreptul de a păstra tăcerea, acesta constituie o normă internațională general recunoscută, care se află în centrul noțiunii de proces echitabil [Hotărârea din 2 februarie 2021, Consob (C-481/19, EU:C:2021:84, punctul 38 și jurisprudența citată)].

acordul trebuie să fie în mod necesar semnat de procuror pentru a putea fi supus confirmării⁶⁶. Persoana acuzată nu dispune, atunci când procurorul a decis să utilizeze această procedură și ea a acceptat pedeapsa care i-a fost propusă, nici de dreptul la confirmarea sa de către instanța competentă care nu este ținută nici de propunerea procurorului, nici de acceptarea sa de către persoana în cauză. Din articolul 382 alineatul (8) din NPK rezultă că, atunci când instanța refuză să confirme acordul de recunoaștere a vinovăției, aceasta trimite cauza procurorului.

81. Prin urmare, nu se poate considera că o cerință privind consimțământul precum cea în discuție în litigiul principal, căreia îi este supusă aprobarea unui acord privind aplicarea unei pedepse negociate, aduce atingere dreptului la un proces echitabil și, în special, dreptului la apărare.

Concluzie

82. În lumina considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă Sofiyski gradski sad (Tribunalul Orașului Sofia, Bulgaria) după cum urmează:

Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, citit în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia confirmarea judiciară a unui acord în care una dintre persoanele acuzate își recunoaște vinovăția pentru infracțiunile imputate în schimbul unei reduceri a pedepsei este, pe de o parte, atribuită unei alte instanțe decât cea sesizată inițial cu procedura penală și, pe de altă parte, supusă condiției prealabile a acceptării încheierii acestui acord de către toate celelalte persoane acuzate care nu și-au recunoscut răspunderea penală.

⁶⁶ A se vedea articolul 381 alineatele (1) și (6) din NPK.